

mennesker har en lei tendens til å fordømme alt som er annerledes enn hva vi er vant med. Dette gir seg ofte utslag i at vi kan føle avsky eller vemmelse ved normer og praksiser og derfor også kan føle avsky for de som har eller utøver disse. «Æsj!» tenker vi. I slike tilfeller bør vi være særlig oppmerksomme på om det er noe rasjonelt grunnlag for vår reaksjon, eller om dette bare skyldes at vi er vant med noe annet.

Det at normer og verdier varierer fra kultur til kultur, kan få oss til å innse at vi sosialiseres inn i de normer og verdier som finnes i det samfunnet vi tilhører. Spør deg selv: «Ville jeg hatt akkurat de samme normene og verdiene om jeg var født i et annet samfunn eller i en annen tid?» Nei, selvfølgelig ville du ikke det. Kulturrelativismen sier at dette viser at verdier og normer er tilfeldige og kun gyldige innenfor den kulturen de tilhører. Den slutningen har vi sett er problematisk. En annen konklusjon kan være at man rasjonelt bør undersøke om de normer og verdier man har, og som man har adoptert fra den kulturen man tilhører, faktisk er gode eller bør erstattes av andre.

14.4 Hva kan normative etiske teorier bidra med?

Normative etiske teorier innebærer at moralske normer, praksiser eller handlinger kan sies å være riktige i forhold til en eller annen målestokk eller standard. De forsøker å si noe om hva som gjør noe rett og galt, godt og ondt, i det hele tatt, altså hva som er grunnlaget for moralsk bedømmelse. Dette gir muligheten for å rasjonelt argumentere for og mot bestemte moralske oppfatninger, og de stiller samtidig et krav om begrunnelse for de moralske oppfatninger vi til enhver tid har. Ved å innse problemene som en nihilistisk eller en

relativistisk tilnærming til moral fører med seg, kan en forstå hva hensikten med normative etiske teorier er. De gir oss et verktøy som setter oss i stand til å kritisk vurdere de normer og regler vi er vant til. I de følgende kapitlene skal vi se mange eksempler på at normative etiske teorier historisk har gjort nettopp det.

Vi skal også se eksempler på at normative etiske teorier kan utfordre normer vi har i dag. Det er i beste fall naivt, i verste fall farlig, å tro at de normer vi har utviklet i vårt eget samfunn, er perfekte. All sannsynlighet tilsier at du mener, tenker og gjør ting i dag som fremtidige generasjoner vil oppfatte som moralsk uakseptable, ja, kanskje forkastelige. For selv om våre normative oppfatninger er preget av det samfunnet vi er vokst opp i, så har vi muligheten til å fristille oss fra disse normene, trekke oss tilbake og vurdere om dette er de riktige normene eller ikke. Normative etiske teorier gir oss de målestokkene vi trenger for å gjøre dette.